

Bureau Stadsnatuur

Aan:

de Staatssecretaris van het
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie
t.a.v. dhr. dr. H. Bleker
Postbus 20401
2500 EA DEN HAAG

Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: bSR-1282
Betreft: Reactie op Wetsvoorstel Natuur versie 0.2

Datum: 17 november 2011
Pagina: 1 van 4
Bijlage(n): -

Geachte heer Bleker,

Als bureau Stadsnatuur Rotterdam (bSR) maken wij graag gebruik van uw uitnodiging om een reactie te geven op het voorliggende ontwerp van de Wet Natuur 0.2 (versie 6 oktober 2011). bSR is een ecologisch adviesbureau dat actief is in voornamelijk de Randstad, waardoor wij dagelijks te maken hebben met natuurwetgeving. Ons doel is de natuur te onderzoeken, natuurdata op te slaan en vervolgens deze kennis over te dragen. De opdrachtgevers waarvoor wij onderzoek doen (overheden, projectontwikkelaars en overige marktpartijen) kunnen met ons onderzoek en advies weloverwogen keuzes maken over onder andere natuurbescherming, natuurontwikkeling of de wijze van ruimtelijke ontwikkelingen uitvoeren. Met deze achtergrond geven wij onderstaande reactie op het wetsvoorstel. Deze reactie richt zicht voornamelijk op de soortbescherming, omdat dit dicht bij onze dagelijkse werkzaamheden staat.

Inleiding

Allereerst stelt u dat de nieuwe wet meer mogelijkheden biedt om ecologie en economie te verbinden. Wij lezen in het wetsontwerp echter vooral voordelen voor de economie, waarbij ecologie vooral niet in de weg mag zitten. Middels dit wetsvoorstel wordt de bescherming van een groot aantal natuurgebieden opgeheven, een nog groter aantal planten- en diersoorten (bijna 150 soorten!) wordt niet langer beschermd en is de beschermingsinspanning van Nederland slechts beperkt tot het absoluut noodzakelijke vanuit internationale verplichtingen. Dit vinden wij een zeer kwalijke zaak en het getuigt van het ontbreken van een visie en ambitie op nationale natuurbescherming. Dit doet de natuur in Nederland geen goed. Met deze nieuwe wet is het ook de vraag of er voldaan wordt aan de verplichtingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn en of bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen gehaald worden. Wij constateren strijdigheid tussen de internationale afspraken (Rio, Ramsar, Nagoya, Bern, Bonn) over het stoppen van de achteruitgang van de biodiversiteit en de inzet voor bescherming. Natuurwaarden kunnen in ons land alleen beschermd worden door naast uitvoering te geven aan Europese en andere internationale wet- en regelgeving óók aanvullend nationaal natuurbeschermingsrecht vast te stellen. Het Wetsvoorstel Natuur voorziet hier niet voldoende in. De Europese wetgeving is nooit bedoeld om nationale regelgeving te vervangen, maar alleen om bovennationale bescherming te waarborgen.

In uw Memorie van Toelichting geeft u op pagina 7 aan dat de menselijke activiteiten in balans moeten zijn met de draagkracht van natuur en in overeenstemming met de gunstige staat van instandhouding van de natuur op langere termijn. Daar zijn wij het van harte mee eens. Echter, het voorliggende wetsvoorstel waarborgt dit niet.

U geeft aan een viertal effecten van deze nieuwe regeling te verwachten. Wij reageren daarom puntsgewijs op het wetsvoorstel aan de hand van deze vier onderdelen.

1. Bescherming van de natuur

In het wetsvoorstel blijft weinig van 'bescherming' over. Slechts de soorten welke vermeld staan op de Vogelrichtlijn of Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en een beperkt aantal aanvullende soorten (vermeld in Bijlage II van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van Bern en Bijlage I van Bonn; voor zover deze ook al niet in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen) in voornamelijk Natura-2000 gebieden genieten nog bescherming. Daarmee verliezen bijna 150 soorten de huidige bescherming. Van deze lijst soorten waarvan de bescherming zal verdwijnen, staan ongeveer 125 soorten in een van de Rode Lijsten als 'Ernstig bedreigd' of 'Bedreigd'. Wij willen u dan ook met klem vragen vooral deze groep, waarvan wetenschappelijk en onafhankelijk is vastgesteld dat de trend slecht is in Nederland, wel te beschermen. Nederland is om die reden immers ook aangesloten bij het IUCN. Het mag niet zo zijn dat in Nederland alleen de Europees beschermde soorten bescherming genieten, terwijl er vele andere soorten (vermeld op Rode Lijsten) in ons land sterk onder druk staan en juridische bescherming nodig hebben maar dit niet krijgen. Wij stellen daarom voor om de soorten met de status 'Ernstig Bedreigd' en 'Bedreigd' van de verschillende Rode Lijsten op te nemen in de Wet Natuur en zo juridisch te beschermen.

Volgens artikel 3.1 in het wetsvoorstel, mogen broedende vogels worden verstoord, wanneer dit 'niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort'. Dit geeft zoveel vrijheid, dat in praktijk vrijwel alle broedende vogels verstoord zullen worden. Dit is zeer onwenselijk en de vaststelling dat dit een ongunstige staat van instandhouding veroorzaakt kan pas op langere termijn worden vastgesteld.

Van veel soorten verdwijnt de bescherming van verblijfplaatsen, waaronder die van kwetsbare soorten. Het vangen en doden van diersoorten blijft wel verboden, maar wanneer verblijfplaatsen wel zondermeer vernietigd mogen worden bij ruimtelijke ontwikkelingen, worden dieren alsnog indirect gedood doordat de rust- of verblijfplaats niet meer beschikbaar is. Tenzij soorten bescherming genieten via de Habitatrichtlijn, kunnen insectensoorten (ook Rode Lijst-soorten) zoals dagvlinders en libellen volledig vrij worden bemachtigd. Dit lijkt ons een onwenselijke situatie, vooral voor de Ernstig Bedreigde en Bedreigde soorten volgens de betreffende Rode Lijsten. Wij zouden dit aangepast willen zien.

Voor planten lijkt het er op dat met deze Wet Natuur het uitsteken en verhandelen van bijvoorbeeld orchideeën niet meer strafbaar is, als de 'instandhouding van de soort' niet in gevaar komt. Dat lijkt ons een zeer ongewenste situatie, niet in de laatste plaats omdat niet te beoordelen valt of de instandhouding (en op welke schaal?) in gevaar komt, omdat het totaaloverzicht ontbreekt.

Het aantal bejaagbare vogelsoorten wordt uitgebreid met grauwe gans, kolgans en smient. Soorten waar Nederland nota bene een internationale verantwoordelijkheid voor draagt omdat

een substantieel deel (smient 50%, kolgans 70%) van de Europese populatie in Nederland broedt of overwintert. Het is daarom volstrekt onduidelijk waarom u de jacht met deze soorten wil uitbreiden.

Hoe wordt de algemene zorgplicht (artikel 1.8) straks gehandhaafd? In de afgelopen jaren is gebleken dat de zorgplicht uit de Flora- en faunawet al niet veel voorstelde (net zo min als dat de compensatieplicht consequent is gecontroleerd) en dat wordt er met deze nieuwe Wet Natuur niet beter op. In de Memorie van Toelichting (pagina 61) staat dat ieder bevoegd bestuursorgaan dit zelf moet verduidelijken. Wij willen concreet in de wet terug zien komen hoe de handhaving van de zorgplicht wordt ingericht, alsmede een duidelijker omschrijving van wat de zorgplicht precies inhoudt.

Overigens bent u dit verplicht volgens het Verdrag van Bern, dat Nederland ook heeft ondertekend, om zorg te dragen voor een algemene bescherming voor alle soorten.

2. Taken en verantwoordelijkheden

Uit het wetsvoorstel blijkt dat taken en verantwoordelijkheden dichter bij burger en ondernemer worden gelegd, waarbij provincies een groot aantal van de overheidstaken bedeed krijgen. Het baart ons grote zorgen dat provincies straks maar 1/3 van het beschikbare budget krijgen om vervolgens het natuurbeleid van ons land uit te voeren. Dat is ontoereikend. In uw Memorie van Toelichting op pagina 25 schrijft u bovendien dat u voor een nuchtere aanpak kiest welke haalbaar en betaalbaar is. Dat lijkt hier niet op van toepassing te zijn?

De suggestie om provincies gezamenlijk Gedragscodes te laten goedkeuren (pagina 154 Memorie van Toelichting) lijkt ons erg onwaarschijnlijk, omdat er geen gezamenlijke bevoegdheid bestaat. Iedere provincie zal voor zich toch een goedkeuring moeten geven, wat alles behalve lastenverlichting is voor deze overheidslaag en niet eenduidig voor de aanvrager.

Het is ons onduidelijk hoe u invulling zult geven aan artikel 6 lid 2 van de Habitatrichtlijn (namelijk het nemen van passende maatregelen als er verslechtering optreedt) wanneer taken en verantwoordelijkheden zo decentraal geregeld worden in dit nieuwe wetsvoorstel. Wie monitort de gunstige staat van instandhouding van soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn die voorkomen buiten Natura-2000 gebieden? En wie neemt vervolgens passende maatregelen als daaruit blijkt dat verslechtering optreedt? Dat kan onzes inziens alleen vanuit de Rijksoverheid en niet vanuit provincies.

Ook bevordert u hiermee gefragmenteerd beleid omdat iedere provincie anders zal omgaan met de Wet Natuur. Dit heeft ook invloed op punt 4. van deze brief: de eenvoud en verminderde last voor burgers en bedrijven. Die wordt er absoluut niet minder door. Wij adviseren u om de ontheffingverlening centraal te houden: bij de Rijksoverheid.

3. Onnodige belemmeringen voor economische en ruimtelijke ontwikkelingen opheffen

Wij bestrijden dat natuur en economie elkaar in de weg hoeven te zitten. Bij een goede voorbereiding, afstemming en vroegtijdig inplannen is bescherming van natuurwaarden vaak mogelijk. Ons bureau is veel betrokken bij ruimtelijke projecten in havengebieden en de Randstad, waarbij in veel gevallen het mogelijk is om dit te laten samengaan. Daarbij moeten wel beschermings- of compensatiemaatregelen genomen worden vanuit die ruimtelijke ontwikkeling, maar dat is niet meer dan een fatsoensplicht voor iedere initiatiefnemer. Het

huidige wetsvoorstel voorziet hier te weinig in. Het lijkt er nu op dat economische groei eenvoudiger gemaakt wordt ten koste van ecologische waarden. Tot slot moet de kanttkening geplaatst worden dat er bij vertragingen van projecten meestal sprake is van slecht projectmanagement, waarbij in de voorbereiding de natuurwaarden niet of veel te laat zijn meegenomen in het onderzoek. Het is daarom onterecht om te stellen dat vertraging van economische groei het gevolg is van de aanwezigheid van beschermde soorten.

4. Vermindering regeldruk voor burgers en bedrijven

Wij verwachten geen vermindering van regeldruk, omdat bedrijven nu bij iedere provincie apart een aanvraag moeten indienen voor een ontheffing of Verklaring van geen bezwaar.

Op pagina 105 van de Memorie van Toelichting stelt u dat u een burger/ondernemer zelf wil laten bedenken of zijn activiteiten schadelijk zijn. Dat lijkt een niet realistische gedachte, niet in de laatste plaats omdat de ecologische kennis bij een initiatiefnemer ontbreekt en de belangen van de initiatiefnemer veelal van economische aard zullen zijn. Er moet daarom wel in de wet opgenomen worden dat een landelijke toetsing moet plaatsvinden of ingrepen schadelijk zijn op de gunstige instandhouding van tenminste de meest bedreigde soorten.

Daarnaast is het wetsvoorstel onduidelijk wegens een aantal vaag geformuleerde bepalingen, zoals dat verstoring van vogels alleen nog verboden is als het 'van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort'. Deze formulering laat te veel ruimte voor interpretatie en is daarmee onduidelijker voor burgers en bedrijven.

Tot slot

Het verbaast ons tenslotte dat de wetenschappelijke basis ontbreekt om deze nieuwe beleidslijn in te zetten. Waarom denkt u dat met de Wet Natuur voldaan zal worden aan de internationale verplichtingen en dat deze wet in evenwicht is met economie en maatschappij? Wij kunnen niet terugvinden op welke wetenschappelijke basis u dit risico wilt en kunt nemen bij het invoeren van de Wet Natuur. Wij willen u daarom ook vragen om dit wel te beargumenteren.

Concluderend zien wij in dit wetsontwerp een groot aantal tekortkomingen om de Nederlandse flora en fauna daadwerkelijk duurzaam te kunnen beheren, beschermen en bevorderen. Er zullen aanpassingen gedaan moeten worden in dit wetsontwerp, zodat voldaan kan worden aan de internationale verplichtingen die Nederland is aangegaan en moet uitvoeren.

U geeft aan dat bij de vervolmaking van het wetsvoorstel ingediende reacties worden betrokken; wij zien daarom uit naar uw reactie en verwerking van onze voorstellen.

Hoogachtend,

Niels de Zwarte
hoofd bureau Stadsnatuur Rotterdam